

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:

Itthon: negyedévre 3 kor. — egész évre 12 kor.
Vidéken: negyedévre 5 kor. — egész évre 20 kor.

Felelős szerkesztő: Kiadó laptulajdonos:
Rudnyánszky Gyula. László József.

Egyesszám ára 4 fillér.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Debrecen, Csapó-utca. — Telefon 275.

TAVIRATOK.

Bánffy Dezső Bécsben.

Bécs, jul. 16. Bánffy Dezső báró Budapestről ma reggel ideérkezett.

A nagykövet jubileuma.

Konstantinápoly, jul. 16. Calice báró osztrák-magyar nagykövet ma ünnepelte nagykövetségének 25 éves jubileumát. A nagykövetet a szultán is táviratban üdvözölte.

Nagy vihar.

Szatmár, jul. 16. Tegnap Csengerben és környékén nagy vihar dühöngött, esővel és jéggel vegyest. A mezőn a kazlakat és buzakereszteket teljesen széthordta a nagy szélvész, míg Jánkon a templom tetejét a falu közepére dobta és egy embert a villám agyonütött.

Katasztrófa a templomban.

Ferma, jul. 16. A női szegényház kápolnájának padozata ma mise közben beomlott. Tizenhatan meghaltak, harmincketten súlyosan megsebesültek.

Tűz aratás közben.

Magyarkanizsa, jul. 16. A szomszédos Józseffalván (Torontálmegye) Nyikos Lajos gazda husz holdnyi termése aratás közben teljesen leégett. A tűz átsapott a szomszédos vetésekre is, a hol szintén nagy kárt tett. A tüzet gondatlanság okozta.

Üdvös mozgalom.

— július 17.

Nagy és nemes az a mozgalom, melyet Feszty László, neves festőnk a magyar ipar érdekében megindított. Felhívása, melyet a magyar írók és művészekhez címezve, az egész magyar közönséghez intézett, hangjában lelkesebb minden hazafias frázissal, mint szónoki remekműnél, a rejő gondolat, ha kivitelét csak félannyira segíti a magyar társadalom, mint a menynyire most az alkotmányvédelemben részt vesz, egy év alatt százszorta előbbre viszi nemcsak anyagi fejlődésünket, de a magyarság ügyét is, mint bármily ideig tartó drága harc, a melynek eszméje szép, lelkesítő, nemes, de a melynek árát csak mi fizetjük meg. És ki tudja, megéri-e az esetleges diadal a harc drága bérért, vagy ha megéri is, nem tudtuk volna-e az eredményt sokkal olcsóbban elérni.

A magyarság hatalmas erejét látjuk a most folyó politikai harcban. Oly erőt, melynek győzhetetlenségét a minden érben lük-

tető, lángoló lelkesedés biztosítja minden batalommal szemben. Azt hisszük, ezt látta Feszty is s azért bocsátotta ki gyönyörű felhívását, mert reméli, hogy most, mikor minden kebel a magyarság előhaladásáért hevül, könnyebb lesz az ipara iránt érzéketlen magyar publikumot annak pártolására bírni.

Mert az tagadhatlan, hogy mi magyarok egytől egyig hangos szóval hirdetjük, hogy pártoljuk a hazai ipart, követeljük az önálló vámterületet, melynek állítólag sikerülni fog a hazai ipart nagygyá tenni, de magunk a szép szavakon kívül édes keveset teszünk a magyar ipar érdekében. Dehogy édes keveset! egyáltalán semmit — Nézzük meg azt a szónokot, aki órák beszédet tart az iparpártolásról, aki a hazafias lelkesedés gyújtó tüzét gyújtó szavakkal serkenti erősebb lángolásra s látni fogjuk, hogy bizony azon a nagy „hazafin“ egy darab rongy sincs ami magyar se cipő, se kalap, se ruha, se fehérnemű. Még az az acélgomb is külföldi, mely inggallérját az ingéhez köti.

Sőt nemcsak hogy nem teszünk semmit iparunk érdekében, de egyenesen tönkretesszük a már meglevőt is. Ezer és ezer száj hangoztatja, hogy a magyar ipartermékeket nem lehet használni, mert rosszak, a magyar iparosokkal, kereskedőkkel nem lehet üzletet kötni, mert csálnak.

Hát hiszen meglehet, hogy a külföldi áruhoz képest rosszak a mi ipartermékeink de ne felejtjük el, hogy mikor azok a külföldi iparágak a kezdet nehézségeit élték, nem voltak jobbak a lesepült magyar iparunknál, a hazai közönség mégis felkarolta azokat, nagygyá tette, úgy, hogy most már jót alkothatnak s azzal a jóval előreláthatják a világpiacon. Azok az iparosok is megcsalták hazai közönségünket, mert hiszen természetesen, hogy a rossz áru hamarabb pusztul el, de azért ez a csalás nem lett világgá kőrőlve s különösen nem ment például a német burger Angolországba vásárolni azért, mert a német ipartermék nem volt olyan jó, mint az angol. Nemcsak, hogy nem ment, hanem ellenkezőleg hazafias lelkesedéssel viselte az iparkezdést számtalan hibáit maga a német közönség s rövid idő alatt megteremtette a saját iparát.

Ilyen lelkesedés kellene nálunk. Nem az, amely néhány hazafias frázistól elkapatva kész a puská tüzebe menni, hanem az áldozatkész, kitartó, hazafias lelkesedés, mely türelmetlenségeket addig, míg célját el nem érte s nem elégszik meg a szavakkal, de tettekkel győz le minden nehézséget.

Ha közönségünk így át lesz atakítva, ha nemcsak lelkesedni tud a szavak pillanatnyi hatása alatt, de tudni fog akarni, tudni fog dolgozni, tudni fog tünni kellemetlenségeket, akkor sikere lesz Feszty hazafias felhívásának. — ré. —

Az északi sark felé.

— július 17.

Rövid néhány esztendei szünet után, hogy elesitult Nansen dicőségének és André tragédiájának zaja, megindulnak az expedíciók a föld sarkáról felénk meredő örök kérdőjel irányában.

Azaz: hagyjuk a frázist; csakugyan kérdőjel-e még az északi sark, csakugyan föl kell-e áldozni még az értékes tudósok hekatombáit azért, hogy végre egy hazakérvülve elmondhassa:

— Én voltam az északi sarkon.

Mert Nansen, a ki legjobban megközelítette ezt az annyira óhajtozott pontját földgömbünknek, csaknem minden részletét megállapította annak, hogy szükségképpen, a már látottak nyomán, milyen az északi sark.

Végtelen jégmezőkön haladt, melyeket itt ott ismét csak jéghegyek szakítottak meg. Nyílt viznek nyomára sem akadt. S gyöngylábon állana a modern természettudomány, ha csak föl is tétélezhetné, hogy néhány kilométernyire a Nansen által már bejárt területtől — mert néhány kilométerrel van szó csupán — egyszerre tótágast állana, — mindaz a komoly adat, melyet mágnességről gravitációs erőről és egyebekről megállapítottak.

Hogyan is képzelhető, hogy ez a jégvilág, melyen — szintén Nansen határozott leírása szerint — a mi eleven, meg nem maradhat, egyszerre megszakadjon s valami csodaterületnek adjon helyet, új alakulásokkal vagy pláne új állat és növényvilágai?

A leghatározottabban kimondotta a tudomány, hogy mindaz, a mit Nansen és előtte sokas észleltek, legföljebb fokozott és előre kiszámítható mértékben észlelhető fenn a sarkon, a hol az iskolásfiúk képzeletében kileneven gyönyörű fekete vonal fut össze.

És mégis!

A szifunksz, melynek titkát már — láthatatlanban — megfejtették, egyre csábítja magához az újabb áldozatokat.

Nem azt az expedíciót értjük, mely hajón és szánokkal igyekszik az északi sarkon megközelíteni, de fő célja a már ismert adatok kibővítése csupán, s a mely éppen-séggel nem akar quandméne a sarkig eljutni, hanem a másikat, a kalandosat, mely ismét léghajóra ül s repülve, csak egy pillanatra is látni óhajlja magát a csodapontot.

Ez a léghajósvállalkozás, ma, André balsikere után, ma, mikor annyit tudunk a léghajó megbízhatatlanságáról, erősen rek-lám-izü.

Mert vagy elindulnak a vállalkozók és ekkor bizonyos halálukba mennek és a tudományt egy lépéssel sem viszik előre, vagy csendesesen otthon maradnak, miután a nagy dobos világgá hallhatóan megpörgették s akkor a komoly tudományon esufos sérelmet ejtettek.

De mindenképpen fölösleges és haszontalan a vállalkozás.

Más kérdés, hogy milyen világításban helyezi az új próba az emberi rettenhetlenséget. Mert bizonyosan gyönyörű látvány az, ha az ember vakmerően halálába indul.

De az északi sark nem a bátorság és az esztétika kérdése, hanem a legridegebb tudományé.

Ezért kellene leszerelni azokat a nagyra vágyakozó léghajókat.

Gőzmosóda

Debrecen, Széchenyi-utca 42.

Telefon 323.

Gyűjtő-kocsi.

Megakadályozott amerikai párbaj.

— július 17.

Egy fiatal emberéletet mentett meg egy aradi újságíró azáltal, hogy józan és okos tanácsával visszatartotta őt az öngyilkosságtól, amelybe amerikai párbaja kergette.

Az esetről Aradról a következőket jelentik: Tegnap este egy fiatalember a lakásán kereste fel Schröder Bélát, az „Aradi Hírlap” felelős szerkesztőjét. A fiatalember, Kohn Ernő, azzal mutatkozott be, hogy nagy lelki tusakodás után határozta el magában, hogy felkeresi a szerkesztőt, akit még a fővárosból ismert. Bizalmas beszélgetés során a fiatalember, aki rendkívül izgatott állapotban volt, elmondotta, hogy ezelőtt három hónappal amerikai párbajt vívott és a fekete golyót huzva: 1905. július 13-án este 12 óráig agyon kell magát lőnie. Az amerikai párbaj előzményeit is elmondotta.

Kohn Ernő egy budapesti uricsaládhoz járogatott el és beleszeretett ott egy leányba. L. joghallgató, Kohn Ernő barátja, szintén szerelmes volt a leányba és féltékenykedett Kohn Ernőre. Egy ízben L. joghallgató Ósbudavárban egy borozóban mulatott, amikor oda Kohn Ernő belépett, akit L. a szóbanforgó urileányra célozva ezzel a kérdéssel fogadott:

— Talán megint Irénkénél voltál?

— Igen, ott voltam.

— Nagyon sokat szerelmeskedtek — mondta L.

— Szerelmeskedésről szó sincs, a leány nagyon kedves és őszinte, de tiszta és becsületes.

L. folytatta: Hadd el barátom! Pesti leány mindenre képes!

Erre a kijelentésre Kohn Ernő pofonvágta L.-et, aki felugrott és dühtől tajtékozva szájjal ordította:

— Egyikünk meghal! Ezt csak vér moshatja le.

Egyik társuk tanácsára az ügyet amerikai párbajjal intézték el, amelyet másnap a szabadságtéri City-kávéházban meg is tartottak. A fekete golyót Kohn huzta. A megállapodás értelmében három hónapon belül köteles magát agyon lőnie. Ezóta a fiatalembernek nyugta nem volt. Járt kelt mindenfelé a halál biztos tudatában. Ma Győrben, holnap Kolozsvárt. Az ellenfél pedig, akinek a kezében volt élete, addig éjjeli mulatóhelyeken ivott, dorbézolt s egykori barátjának kínos perceivel mitsem törődött, sőt ördögi cinizmussal még jobban gyötörte, amennyiben a három hónapi terminusra uton-utfélen figyelmessé tette. Kohn Ernő május hónap 13-án egy győri kávéházban tartózkodott, mikor a telefonhoz hívják s egy rejtelmes hang ezt hallatja:

— A három hónapból egy már letelt! A három hónapból egy már letelt! A halálsápadt fiatalember hiába próbált visszaeszengetni, hiába beszélt a telefonba, választ nem kapott.

Ezután Budapestre, majd Kolozsvárra utazott, hol egyik társa megígérte, hogy kegyelmi sürgőnyt fog számára kieszaközölni, „Arad posta restanta” címmel. Ekkor határozta el, hogy végzetes tettét Aradon fogja elkövetni.

Igy jutott el Aradra s kereste fel Schröder szerkesztőt, hogy tőle tanácsot kérjen, Schröder a legjobb indulattal azt tanácsolta neki, hogy a félszeg lovagiasság, vagyis amerikai párbaj gyáva követelését ne teljesítse. Hosszas rábeszélés után sikerült is szá-

vát venni a fiatalembernek, hogy nem tesz kárt magában. Kohn pedig a biztosság kedvéért a nála levő revolvert, amit 6 forintért egy aradi vaskereskedésben vett, a töltényekkel együtt átadta, s a szerkesztő egyik munkatársának kísérefében elment a távir-dahivatalba, ahol tudakozódott, nem jött-e meg a várva várt sürgöny. Ez azonban nem érkezett. Ezután elváltak egymástól, azzal az ígérettel, hogy Kohn másnap az Aradi Hírlap szerkesztőségében jelentkezni fog. Másnap délután 2 órakor, már nyugodtabb állapotban tényleg meg is jelent a szerkesztőségben, ahol azt a nyilatkozatot tette közzé, hogy ellenfelének a mai társadalomban szokásos szabályszerű elégtételt bármikor készséggel megadja.

Agyonlőtte az anyja szeretőjét.

Véres esemény zavarta fel vasárnap a főváros egyik legesendesebb kerületének, Kőbányának a nyugodalmát. Egy tizenhat esztendősné inas gyerek megölte az anyja szeretőjét, aki üldözte és nem tűrte meg a szülői háznál. A gyilkos fiut a rendőrség letartóztatta, áldozatát pedig a törvényszéki orvostani intézetbe szállíttatta. A gyilkosság részleteiről tudósítunk a következőket jelentik:

Özv. Drahos Istvánné, akinek Kőbányán, a Bánya-utca 1 száma alatt van nagy fuvarozási vállalata hét és fél esztendővel ezelőtt maradt özvegyen. A férje kicsapongó természetű ember volt és beleszeretett egy kőbányai szép asszonyba. Mivel az asszony nem viszonzta a szerelmet, nagy bánatában főbe lőtte és meghalt. Két árvája maradt. Egy fia István és egy leány Ilonka. Drahosné másfél évig viselte az özvegyi fályolt. Ekkor történt, hogy Drahosné a vállalatához szerződtette első kocsisnak Rác Gábor tabajdi születésű 31 éves fuvarost.

A legény kezdetben szorgalmasan szolgált a vállalatot, később azonban letette az ostort és maga kezdett dirigálni. Lassankint a vállalat alkalmazottai arra ébredtek, hogy Rác Gábor az ur a háznál. Ő vezette a vállalatot, ő intézte az özvegy családi ügyeit, sőt egy szép napon leköltözött az özvegy lakásába és közös háztartásba léptek.

A következő évben már egy kis fiuval gyarapodott a kis család, majd még két leányka lett a közös háztartás következménye. Rác Gábornak amikor édes gyermekei növekedtek, ellenséges érzület támadt Drahosnének férjétől való gyermekei iránt. Utította, verte, üldözte szegényeket, két évvel ezelőt pedig az akkor 14 éves Istvánt inasnak adta. A fiu jó tanuló volt, szeretett volna tanulni, anyjának módjában is állott a tanítás, mégsem fordított gondot rája.

Ez elkezerítette az okos fiut és bosszút forralt megrontója ellen. Az inaskodáshoz semmi kedve sem volt és megszökött mindenünnen. Volt lakatos, asztalos, majd legutóbb suszter inas.

Kérte Rácot, hogy vegye vissza a szülői házhoz és taníttassa.

Ez azonban kiverte a házból, a fiuban megérlelődött a bosszu terve. Minél jobban nőtt, annál nagyobb lett benne Rác iránt érett gyűlölete. Félésztendővel ezelőt elhatározta, hogy megöli anyja szeretőjét. Ekkor a Márta-utca 7. számú ház házmestere vette el tőle a revolvert. A napokban a fiu negtakarított pénzéből egy fővárosi fegyver kereskedőnél revolvert, meg töltényeket vásárolt.

Tegnap még egy kísérletet tett, hogy vissza kerüljön a szülői házhoz. Rác azonban kikergette. Ma reggel a fiu lesbe állott a Martinovits-téri piacon. Tudta, hogy Rác minden reggel kimegy a piacra ellenőrizni a kocsisokat. Nyolc órakor tényleg megjelent a piacon Rác. Drahos István eléje ugrott és rákiáltott:

— Ugye a maga gyerekeit nevelteti az apám vagyonából, engem pedig elkerget!

Rácot dühbe hozta a fiu szemrehányása és felemelte az öklét, hogy megüsse. Ebben a pillanatban Drahos István előrántotta revolverét és közvetlen közelből egymásután háromszor lőtt Rácra. Csak egy golyó találta, de az a szívet furta keresztül. Jajszó nélkül, holtan roskadt össze. A piacon a merénylet nagy riadalmat keltett, a fiut nyomban elfogták, aki az elősiető rendőrnek így jelentette az esetet:

— Megöltem az anyám szeretőjét, mert tönkre tette a jövőmet.

A fiatal gyilkost bevitték a X. kerületi kapitányságra, ahol Tóth Lajos rendőrkapitány vette vallatóra. A fiu bevallotta, hogy előre megfontolta a szándékát. Nem tudta elnézni, hogy egy „jött ment ember” beüljön apjának keservesen szerzett vagyonába és abból kiüldözze őt, meg a hugát. Ha már ő elveszett, de legalább nővére jövőjét akarta megmenteni. Drahos Istvánt a rendőrség letartóztatta.

NAPI HIREK.

Krinolin.

Ivette Gilbert Alexandra királyné kívánságára — krinolinban jelent meg a Buckingham palotában.

Egy rövidke hír csak s mily sokat beszél. Szomorú kihalása a karcu, formás női alakoknak; bucsuztatója a felséges és sejtelmes szoknya fogásnak, a férfi-ittasítónak; rémséges közelsége az illuziórontó ruha-kemencének és fájó jajdulása a végselymek árától behorpadó férfi zsebeknek: mindez benne van ebben a rövidke hírben. Mert mért kívánná az angol királyné, hogy egy művészné mutassa be neki a krinolint, ha csak azért nem, hogy meglássa, jól fest-e a rettenetes ruhadarab a kevesebb kívánatos női alkaton is? Amivel nem vonjuk kétségbe sem a királyné, sem a művészné kétségtelenül vénuszi természetét. De önkéntelenül eszünkbe jut, hogyan keletkezett a krinolin divatja. Tudvalevőleg Eugénia császárnénak egyszer nagy oka nem volt arra, hogy olyan szoknyában mutatkozzék, amely díszkrétül takarja el, hogy ő felségeik is alá vannak vetve a természet törvényeinek. E célra rendelt a szabójánál egy krinolint Ter nézetes, hogy két nap alatt az egész Versailles, egy hét alatt az egész Páris tele volt olyan nőkkel, úgy hogy a férfiak nem igen tudták, kinek van a krinolinra tulajdonképpen szükség. . . . Azóta már egyszerű végkép kimult a derék krinolin. Csak kísérteti járt fel olykor olykor, de soha még ily komolyan nem fenyegette a praktikus és poétikus szűk szoknyát.

Alexandra királyné ugyilátszik nem akar elmaradni felséges ura mögött, kit a miap egy kalap feltalálásával tisztelt meg a fáma. A királynétől nem lehet rossz néven venni, hogy ha férje a férfi divatot irányítja, ő a női divat terén vágyik babérikra. Lehetne ugyan arról beszélni, hogy mennyivel emberségesebb dolog volna azt a különbözetet, mely a királyné mostani ruhái és a készítenő krinolinok között lesz, — felosztani a londoni szegények között, de ez olyan naiv gondolat, hogy magunk is mosolygunk felette. Egy kicsit szomorúan, de mosolygunk . . . Aztán mosolygunk azon is, aki okosabbnak tartja a mostani divatot, a szűk, rövid szoknyát — a porkavart, egész trotoárt el-

Amputáltak!

A Keleti-féle műlábak és műkezek a legujabbak és legtökéletesebbek!!!

megsebesülés zárva. Elegáns és könnyű járás. Több évi jótállás

Keleti J. orthopaediai műintézete jótállás és legolcsóbb gyári árak mellett készíti!

műlábakat és műkezeket

a legtökéletesebb technikai kivitelben!!!!

Ferdenők

részére műfüzőket és egyenestartókat járó és tángépeket stb. a chirurgia legmodernebb elvei szerint!

Kevésbé vagyonosak nagy árengedményben részesülnek!

Betegtoló kocsik

rokkantak és lábadozók számára gyári árak mellett, nagy választékban!

Kérje ingyen és bérmentve a nagy képes árjegyzéket.

Keleti J. orvos-sebészeti műszergyáros,

Budapest, IV., Koronaherceg-utca 17. szám.

DONOGÁN ÉS SOMOSSY

Debrecen, Kistemplombazár.

Angol blous zephyrek

Francia batistok

Mosó Grenadinok,

Székely férfi mosó szövetek

Oriási raktára!

ANCELOTTI MULATO

az „Arany-bikában“

Előleges jelentés,

Folyó hó 30-án. Pénteken lesz

Angelotti igazgatónő első fellépte.

Uj!

Uj!

„Az akaratos asszony“ bohózat.

Hilda és Tilda

párdalosok.

Valamint az összes szerződött művészek fellépte.

Nyilóvirágok, csokrok, koszorúk,

Legbiztosabb és legjobb **vetemény és virágmagvakat, gyümölcsfák, díszcserjék, gömbakácákat** és más kertészetbe vágó növényzetet csakis

Paczelt János

műkertésznél.

Kossuth-utcai mag- és virágkereskedésében kaphatók.

Debrecenben.

Olesó ár és pontos szállítás biztosítottatik.

LÁSZLÓ JOZSEF

TELEFON 275.

könyvnyomda és könyvkiadóhivatal,

TELEFON 275.

DEBRECEN, Csapó-utca 9. szám.

KÖNYVEK,

folyóiratok,

ÁRJEGYZÉKEK,

számlák,

ZÁRSZÁMADÁSOK,

BÁLI MEGHÍVÓK,

TÁNCRENDEK,

FALRAGASZOK,

KÖRLEVELEK,

a legszebb kivitelben.

a „SZABADSÁG“

pol. napilap,

kiadóhivatala.

A legdivatosabb betűkkel ellátott,
gyorsajtóval felszerelt

KÖNYVNYOMDA,

hol mindennemű

NYOMTATVÁNYOK

izlésteljesen, gyorsan és pontosan, a legolcsóbb árak mellett készíttetnek.

HIRDETÉSEK

a

„SZABADSÁG“

részére

jutányosan felvételnek.

A
„SZABADSÁG“

a legnagyobb és legelterjedtebb politikai napilap.

ELŐFIZETESI ÁR:

Helyben:

Egész évre . . . . 12 kor.

Fél évre . . . . . 6 kor.

Negyed évre . . . . 3 kor.

Vidéken:

Egész évre . . . . 20 kor.

Fél évre . . . . . 10 kor.

Negyed évre . . . . 5 kor.